

II

Les Jornades sobre els 25 anys de la reserva de biosfera de Menorca han estat integrades per cinc sessions sectorials dedicades a blocs temàtics, una sessió que ha enfocat la reserva de biosfera des de la perspectiva municipalista, i una sortida a Alforí de Dalt.

Set sessions d'unes jornades que, com les cinc anteriors, des d'aquelles primeres celebrades l'any 1989 al Llatzeret i que duïen per títol «Jornades sobre Conservació i Desenvolupament a Menorca», s'han dedicat a observar, analitzar i discutir l'evolució de l'illa en termes de sostenibilitat.

Tanmateix, al tríptic de difusió d'aquestes VI Jornades ja deia que «Arribats els 25 anys de la declaració i del compromís assumit, aquestes jornades proposen un programa per anar més enllà de realitzar una revisió de la situació actual i volen entrar a discutir punts clau per a la sostenibilitat i solucions per a un futur immediat», i continuava: «Es demanarà als ponents la seva percepció dins el seu àmbit de treball o especialitat de les tendències actuals i l'escenari previsible en els pròxims 5-10 anys».

Crec que, efectivament, ha estat així: els ponents han complert allò que se'ls demanava, i els debats que hi ha hagut han seguit aquest fil, de manera que el resultat de les jornades és que no s'ha fet una simple actualització del diagnòstic de les jornades anteriors, sinó que s'han posat de manifest els reptes, els escenaris cap als quals sembla que ens dirigim, i també els que serien possibles si determinades tendències canvien —cap a bé, o cap a mal. I el que és més important, s'han formulat propostes i solucions practicables.

La pregunta que crec que ens hem de fer a partir d'avui és com ho farem per traslladar tot açò a la societat menorquina. Però no des d'una concepció passiva i unidireccional de la comunicació («els experts parlen, la societat escolta»), sinó què farem perquè la societat faci seves aquestes conclusions i participi d'una manera activa i tan ampla com sigui possible en la implementació d'aquestes solucions.

No és tan important quanta gent hi ha participat directament assistint a les sessions d'aquestes jornades, sinó de quina manera, a partir d'avui, el treball realitzat, i per extensió el gran projecte que és la gestió global i transversal de Menorca com a reserva de biosfera, es desplega realment com el projecte de tota la societat menorquina.

És evident que determinats sectors de la nostra societat s'autoexclouen d'aquesta zona de consens democràtic que és l'aposta de Menorca com a reserva de biosfera.

Poca cosa hi podem fer si hi ha gent que no vol jugar, o que vol jugar en contra, més que desitjar que continuï essent una minoria irrelevant que es deslegítima tota sola, bé sigui com a simple actitud, o amb la vana pretensió de presentar-se com a projecte alternatiu... sense tenir cap fonament ben posat.

El que sí que ens ha de preocupar, i ocupar, és tota la gent que no sap que s'han celebrat aquestes jornades, o que tot i saber-ho no se sent interpel·lada, les persones que no han assumit encara que açò de la reserva de biosfera va amb ells, perquè són ells, som tots.

Aquesta setmana he assistit a unes jornades de gestors de patrimoni en la qual un dels ponents va parlar de comunicació partint de l'etimologia de la paraula: comunicar vol dir compartir, posar en comú. Aquesta concepció trenca d'entrada amb l'esquema clàssic emissor-missatge-receptor i suggereix una dinàmica circular, on tothom parla i tothom escolta.

Aquest ponent ens proposava un canvi de perspectiva: volem que els ciutadans participin en els assumptes de l'Administració, quan en realitat hauríem de preocupar-nos de com l'Administració participa en els assumptes dels ciutadans.

I parlant de comunicació estratègica de l'esfera pública, ens cridava l'atenció sobre la necessitat de distingir entre la identitat i el posicionament: la identitat fa referència a allò que és la nostra organització o el nostre projecte. El posicionament, en canvi, indica com és percebut socialment el nostre projecte. La comunicació consisteix en l'espai d'intercanvi per aconseguir que el posicionament comuniqui tant com sigui possible la nostra identitat, i faci que el qui participi en aquest procés de comunicació experimenti el projecte com un afer que li és propi, com un participant actiu. Açò significa al capdavall que, en el procés de comunicació, més important que parlar és escoltar.

Torn, idò, i ja per acabar, al que comentava abans: no ens preocupem de comptabilitzar quanta gent ha participat en aquestes jornades, però ocupem-nos per aconseguir que el seu resultat no sigui únicament patrimoni dels qui hi han participat directament, o de les persones que llegiran aquest llibre, sinó que el màxim nombre de ciutadans i ciutadanes de Menorca el facin seu.

Crec que hem de formular aquest repte en termes d'apoderament i de consens democràtic: en la mesura que Menorca Reserva de Biosfera no sigui una marca sinó una identitat, que no sigui un projecte de l'Administració sinó de la societat, i que no sigui un debat d'experts sinó la resposta dels menorquins quan pensen en el seu futur, el gran projecte Menorca Reserva de Biosfera serà ferm i serà de tots.

Miquel Àngel Maria Ballester

President de l'IME